

УДК 346.54

Андрій Захарченко,

канд. юрид. наук, доцент,
доцент кафедри господарського права
Донецького національного університету імені Василя Стуса

ДО ПИТАННЯ ПРО ЮРИДИЧНУ ПРИРОДУ УПРАВЛІННЯ ОБ'ЄКТАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ (ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)

У статті проаналізовано доктринальні позиції щодо юридичної природи управління об'єктами державної власності. Виявлено та охарактеризовано особливі риси управління об'єктами державної власності, що вказують на часткову належність цієї діяльності до предмета господарсько-правового регулювання.

Ключові слова: управління об'єктами державної власності, господарське право, сфера господарювання, суб'єкти господарювання, господарські договори.

Постановка проблеми. Багатоаспектність і складність діяльності, що позначається у законодавстві і науковій літературі як «управління об'єктами державної власності», зумовили появу різних доктринальних позицій щодо юридичної природи цієї діяльності, на основі чого їй даються відповідні характеристики. Кожна із цих позицій спирається на власне теоретичне підґрунтя, сформоване в рамках тієї чи іншої галузі юридичної науки. Як наслідок, висновки, зроблені дослідниками, не завжди узгоджуються між собою, а іноді виключають один одного. Зазначене відбувається й на правозастосовній практиці, що проявляється, зокрема, у застосуванні суперечливих підходів до визначення судової підвідомчості окремих категорій спорів, які виникають у ході управління об'єктами державної власності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню юридичної природи управління об'єктами державної власності найбільше уваги приділено в науці адміністративного права. Так, в останні роки це питання досліджували українські (В. Л. Пількевич, В. В. Джарти, О. О. Кравчук), а також російські (А. В. Вінницький, С. І. Файнгерш, О. К. Дзибик і ін.) науковці-адміністративісти. Зазначене питання розглядалось також у науці цивільного права, зокрема у працях І. В. Спасибо-Фатеевої та Ю. М. Дзери. До дослідження різних аспектів управління об'єктами державної власності звертались і представники науки господарсько-

го права: О. А. Беляневич, Г. М. Будурова, О. М. Вінник, О. П. Віхров, С. М. Грудницька, Р. А. Джабраїлов, Г. Д. Джумагельдієва, О. П. Подцерковний, І. А. Селіванова, В. А. Устименко й інші, що вказує на визнання вченими-господарниками наявності в управлінні цими об'єктами низки складників, які належать до предмета господарсько-правового регулювання. Однак єдиного розуміння управління об'єктами державної власності в науці господарського права немає, що вказує на актуальність порушеного питання та доцільність його дослідження.

Метою статті є доопрацювання наукових положень щодо юридичної природи управління об'єктами державної власності на основі дослідження цієї діяльності з позицій науки господарського права.

Виклад основного матеріалу. За однією з наявних у юридичній науці доктринальних позицій управління об'єктами державної власності характеризується як суто адміністративна, розпорядча діяльність, що проявляється у відносинах «влади-підпорядкування» і належить до предмету регулювання адміністративного права. Зокрема, така позиція простежується у висновках відомого радянського вченого-юриста А. В. Венедиктова, котрий зазначав, що управління державним майном, яке здійснюється державними органами у порядку загального керівництва певною галуззю господарства та у порядку безпосереднього

планування і регулювання певного кола державних підприємств, може бути підведено під загальноприйняте у радянській юридичній літературі поняття управління як «адміністративної діяльності», як виконавчо-розпорядчої діяльності органів державного управління [1, с. 328-329]. Схожі характеристики управління державним майном є й у більш пізніх наукових працях радянських учених-цивілістів і адміністративістів. Так, автори монографії «Государственное управление социалистической общенародной собственностью (административно-правовой аспект проблемы)» наголошували, що сутність управління державним майном – адміністративна, і корінь розв'язання проблем, пов'язаних з управлінням суспільним надбанням, можна знайти головним чином в адміністративно-правовому механізмі, що використовується державою [2, с. 87-88].

Один із сучасних дослідників цього питання О. О. Кравчук визначає, що управління державною власністю як об'єкт адміністративно-правового регулювання являє собою нормотворчу й організаційно-розпорядчу діяльність органів виконавчої влади та інших уповноважених суб'єктів з метою владно-організуючого впливу на суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження майном, яке належить державі [3, с. 53]. В. В. Джарти також наголошує, що управління об'єктами державної власності є особливим видом діяльності адміністративних органів, заснованим на нормах адміністративного права. Але поряд із цим дослідниця визнає, що суб'єкти державного управління можуть здійснювати управлінський вплив на об'єкти державної власності як з використанням публічно-правових (адміністративний акт, адміністративний договір), так і з використанням приватноправових інструментів (цивільна угода тощо), що зумовлює існування у даній сфері різних за своєю юридичною природою відносин [4, с. 27, 233].

На наявність в управлінні об'єктами державної власності цивільно-правового складника вказують і окремі представники науки цивільного права. Так, І. В. Спасибо-Фатєєва відзначає, що в управлінні об'єктами державної власності поряд із публічно-правовими є й цивільні аспекти, зокрема, це перехід права власності на державне майно в процесі приватизації, передача в оренду об'єктів державної власності, функції з управління корпоративними правами держави [5, с. 428-429]. Російські дослідники Л. О. Грось та В. Д. Ким наголошують, що сприйняття управління власністю публічно-правових утворень як суто адміністративно-правового інституту

поступово змінюється на визнання у ньому цивільно-правових відносин, і констатують, що правові норми, які регулюють таке управління, входять у зміст як адміністративного, так і цивільного права. При цьому пропонується вирізнити: 1) управління діяльністю підприємств (яке, на думку вказаних авторів, є, як правило, адміністративно-правовою функцією); 2) управління майном, переданим підприємству публічно-правовим утворенням і набутих підприємством у результаті підприємницької діяльності, – на праві господарського відання або оперативного управління (переважно цивільно-правова функція). Крім того, Л. О. Грось та В. Д. Ким називають формами цивільно-правового управління публічною власністю передачу майна публічно-правових утворень в оренду та концесію [6, с. 10].

Між тим дослідження управління об'єктами державної власності через призму лише адміністративно-правового або «дуалістичного» підходу є недостатнім для всебічного розкриття юридичної природи цієї діяльності та забезпечення її належного правового регулювання. Так, у першому із цих підходів вбачається, що в управлінні об'єктами державної власності на перший план виходить не адміністративно-владний, а організаційно-майновий елемент, до того ж у ряді випадків підприємства, установи, організації, фізичні особи, які вступають у відносини із суб'єктами управління об'єктами державної власності, не є підпорядкованими цим суб'єктам ані організаційно, ані економічно (передоговірні та договірні відносини оренди, концесії, приватизації і ін.). Поряд із цим характеристика управління об'єктами державної власності на основі «дуалістичного» підходу, що базується на розмежуванні «вертикальних» та «горизонтальних» відносин, які виникають під час здійснення цієї діяльності, передбачає штучне протиставлення тих її складників, які нерозривно пов'язані між собою і не мають принципової різниці, яка б свідчила про їх різну галузево-правову приналежність.

Розв'язанню низки проблемних питань, що стосуються з'ясування юридичної природи управління об'єктами державної власності, може сприяти дослідження цієї діяльності з урахуванням положень науки господарського права, які базуються не на протиставленні, а на визнанні єдності «вертикальних» і «горизонтальних» організаційно-майнових відносин у сфері господарювання, в тому числі тих, що виникають за участю органів державної влади у зв'язку зі здійсненням права державної власності на засоби виробництва.

Методологічну основу для застосування такого наукового підходу закладено у працях фундаторів третьої школи господарського права. Так, обґрунтовуючи необхідність забезпечення єдності правового регулювання «вертикальних» і «горизонтальних» відносин у сфері господарювання, В. В. Лаптев ще у радянський період наголошував, що соціалістичне господарювання має дві сторони: безпосереднє здійснення господарської діяльності і керівництво нею. Ці дві сторони нерозривно пов'язані, оскільки управління виробництвом є функцією самого виробництва. Соціалістична держава як власник засобів виробництва і носій політичної влади веде господарську діяльність і керує нею, діючи в особі своїх господарських органів [7, с. 5, 18-24]. У такому ракурсі управління державним майном у господарських відносинах розглядалось у радянській науці господарського права, з одного боку, як складник господарського керівництва діяльністю державних підприємств і їх об'єднань, а з іншого – як основа господарської діяльності самих державних підприємств (їх об'єднань) щодо використання цього майна. Ілюстрацією вказаного можуть стати судження В. К. Мамутова, котрий зазначав, що органи господарського керівництва виконують три основні види функцій: планово-регулюючі, оперативно-господарські і організаційні. При цьому до оперативно-господарських функцій вчений відносив здійснення різних актів управління майном (перерозподіл між підпорядкованими підприємствами і виробничими одиницями сировини, матеріалів, обладнання, реалізація і передача надлишкових невикористовуваних матеріалів, сировини і обладнання і ін.) [8, с. 18-19, 34-35, 114-115].

Основні ідеї, закладені у розглянутих теоретичних положеннях, одержали розвиток у працях інших представників науки господарського права. Зокрема, висвітлюючи питання права державної власності, Г. В. Пронська оперувала поняттям «господарське управління окремими частинами державної власності», характеризуючи таке управління як одну з форм реалізації права державної власності поряд із загальною управлінням єдиним фондом державної власності та господарським віданням і оперативним управлінням державним майном [9, с. 610-612]. Таку форму реалізації права державної власності у сфері господарювання виокремлює й О. М. Вінник, обумовлюючи, що господарське управління окремими частинами фонду стосовно засобів виробництва державної власності здійснюється головним чином господарськими міністерствами та відомствами, ФДМУ, державними господар-

ськими об'єднаннями [10, с. 216-218]. Можна припустити, що вживання науковцями у відповідному контексті словосполучення «господарське управління» має на меті позначити таким чином той сегмент управління об'єктами державної власності, що перебуває у господарсько-правовій площині.

Беручи до уваги таку позицію, доцільно конкретизувати, що на часткову приналежність управління об'єктами державної власності до предмета господарсько-правового регулювання вказує сукупність притаманних цій діяльності відповідних рис.

Зокрема, розглядаючи в господарсько-правовому ракурсі коло суб'єктів управління об'єктами державної власності, якими є визначені законодавством органи державної влади, Національна академія наук України, галузеві академії наук та окремі державні господарські організації (ст. 4 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» (далі – Закон про УОДВ) [11]), вбачаємо, що воно цілком вкладається у перелік учасників відносин у сфері господарювання, закріплений ст. 2 Господарського кодексу України (далі – ГК України) [12]. Зазначених суб'єктів наділено сукупністю повноважень, що є засобом здійснення права державної власності, а також належних державі засновницьких і корпоративних прав, які реалізуються, зокрема, й у тих відносинах, що виникають за участі суб'єктів господарювання. Так, суб'єкти управління об'єктами державної власності приймають рішення про створення і припинення державних підприємств, державних господарських об'єднань та господарських товариств, беруть участь в управлінні їхньою діяльністю, надають державне майно в оренду для цілей господарського використання, здійснюють продаж об'єктів державної власності недержавним суб'єктам господарювання та ін. (ст. ст. 5-9, 11-114 Закону про УОДВ). Отже, є підстави говорити про наявність у суб'єктів управління об'єктами державної власності господарської компетенції як визначальної ознаки учасників відносин у сфері господарювання, про яку йдеться у ст. 2 ГК України та наукових джерелах [13, с. 10; і ін.].

З урахуванням того, що одним з аргументів науковців, які вказують на суто адміністративно-владну природу управління об'єктами державної власності, є констатація приналежності суб'єктам управління – органам державної влади – повноважень владного характеру, реалізація яких супроводжується виникненням відносин «влади-підпорядкування», на сучасному етапі зберігають теоретичну і практичну цінність висновки В. К. Мамутова, котрий зазначав, що дер-

жавні органи, які здійснюють господарське керівництво, це вже не суто адміністративні, але адміністративно-господарські чи господарські органи [14, с. 30]. Відносини між державними підприємствами та вищестоящими органами державної влади не тотожні адміністративним, хоч їм і притаманні елементи «влади-підпорядкування», і не тотожні цивільним правовідносинам, хоч і мають, як правило, майновий госпрозрахунковий характер. Один із державних органів у цих правовідносинах виступає як підпорядкований у господарському відношенні, а другий – як такий, що управляє першим у тому ж відношенні. Однак вищестоящий держорган не лише володарює, а нижчестоящий не лише підпорядковується. Здійснення управління вищестоящим госпорганом охоплює виконання низки обов'язків перед підпорядкованими госпорганом, а останні наділено у відносинах з вищестоящим госпорганом низкою прав [8, с. 106-109].

Наведений висновок можна поширити й на діючі нині органи державної влади, що є суб'єктами управління об'єктами державної власності і реалізують надані повноваження у відносинах із суб'єктами господарювання, в тому числі у «вертикальних» відносинах з державними підприємствами і господарськими товариствами, акції (частки) у статутних капіталах яких належать державі. Водночас варто зазначити, що приналежність органів державної влади, які здійснюють управління об'єктами державної власності, до кола учасників господарських відносин натеper визнано й на рівні законодавства, на що вказує, зокрема, наявність у ГК України положень, які закріплюють повноваження зазначених органів стосовно суб'єктів господарювання (ст. 22, ч. 4 ст. 67, ч. 2 ст. 70, ст. ст. 73-77, ч. 5 ст. 79, ч. 3 ст. 86, ч. 5 ст. 89, ст. ст. 119-124, і ін.).

Звертаючись до господарсько-правового аналізу основних положень щодо об'єктів державної власності, стосовно яких здійснюється управління, необхідно зазначити, що до числа таких об'єктів належать і ті, що перебувають у сфері господарювання – виробляються чи використовуються у діяльності суб'єктів господарювання і враховуються в передбачених законом формах обліку майна цих суб'єктів. Зокрема, це стосується названих у ст. 141 ГК України таких об'єктів, як цілісні майнові комплекси державних підприємств та їх структурних підрозділів, нерухоме майно, інше окреме індивідуально визначене майно державних підприємств, акції (частки) держави у майні суб'єктів господарювання різних форм власності, а також майна, закріпленого за державними устано-

вами і організаціями з метою здійснення необхідної господарської діяльності, та майна, переданого в безоплатне користування самоврядним установам і організаціям або в оренду для використання його у господарській діяльності. Водночас аналіз Закону про УОДВ та інших правових актів із питань управління об'єктами державної власності з урахуванням критеріїв належності майна до сфери господарювання, передбачених ч. 1 ст. 139 ГК України, вказує на те, що до кола об'єктів державної власності у сфері господарювання також входить: майно державних господарських об'єднань; державне майно, що належить на правах господарського відання і користування акціонерним товариствам, єдиним засновником і акціонером яких є держава, а також дочірнім підприємствам цих акціонерних товариств; державне майно, яке перебуває на балансі господарських товариств, створених у процесі корпоратизації та приватизації, і не увійшло до їх статутних капіталів; державне майно, передане суб'єктам господарювання на підставі договорів, відмінних від договору оренди (договори концесії, лізингу, про спільну діяльність і ін.).

Поряд із поняттям державного майна у сфері господарювання ГК України оперує щодо окремих об'єктів державної власності й такими поняттями, як «об'єкти господарського призначення» (ч. 3 ст. 141) та «господарські об'єкти» (ч. 3 ст. 283). Визначення цих понять Кодекс не містить, проте, виходячи із значення відповідних слів, можна припустити, що вони позначають не всі об'єкти державної власності у сфері господарювання, а лише ті, які за своїми властивостями призначені для використання саме у цій сфері (виробничі будівлі, складські приміщення, обладнання, устаткування, інвентар, вантажні транспортні засоби і ін.). Іноді об'єкти господарського призначення можуть тимчасово перебувати і поза сферою господарювання. Зокрема, це стосується об'єктів господарського призначення, які залишаються після ліквідації державних господарських організацій або переходять у державну власність за рішенням суду як безхазяйне чи конфісковане майно (абз. 8, 10 ч. 1 ст. 3 Закону про УОДВ). У таких випадках відповідно до функціонального призначення цих об'єктів та вимог, встановлених законодавством, вони знов залучаються у сферу господарювання, зокрема, шляхом: 1) передачі до статутного капіталу новостворюваних або діючих господарських організацій; 2) передачі в оренду; 3) приватизації або відчуження іншим визначеним законом способом. Як приклад такого рішення можна навести розпорядження Кабінету Міністрів України, згідно з яким

передбачено передачу майна, що залишилось після ліквідації ВАТ «Укрпродконтракт», до сфери управління Держкомрезерву для створення на основі цього майна державного підприємства [15].

До числа об'єктів досліджуваної діяльності належать і об'єкти державної власності, які за своїм функціональним призначенням можуть використовуватись як у сфері господарювання, так і в інших сферах суспільного життя. Зокрема, таким є нерухоме майно, закріплене за органами державної влади, державними бюджетними установами та організаціями, які не здійснюють господарську діяльність. У разі, коли це майно не використовується такими органами (установами, організаціями) для виконання своїх функцій, за рішенням уповноважених суб'єктів управління об'єктами державної власності воно може залучатись у сферу господарювання, зокрема, шляхом передачі суб'єктам господарювання в оренду для одержання додаткових коштів та досягнення інших цілей. Придатним для залучення у сферу господарювання може бути й нерухоме майно, що залишається після ліквідації державних господарських організацій, а також об'єкти незавершеного будівництва, які з різних причин не закріплені за суб'єктами господарювання.

Внаслідок залучення об'єктів державної власності у сферу господарювання діяльна здатність суб'єктів управління об'єктами державної власності спрямовується й на певне коло суб'єктів господарювання, що зазнають прямого чи опосередкованого організаційного впливу з боку суб'єктів управління. Залежно від підстав і характеру такого впливу цих суб'єктів господарювання можна умовно поділити на дві групи: 1) господарські організації державного сектору економіки, а також інші господарські організації з державною часткою у статутному капіталі, щодо яких суб'єкти управління здійснюють належні державі права засновника (корпоративні права); 2) господарські організації і фізичні особи-підприємці, які вступають у відносини із суб'єктами управління об'єктами державної власності з приводу володіння і використання окремих об'єктів державної власності на договірній основі або на інших правових підставах, а також із приводу придбання цих об'єктів у власність.

У разі розгляду з позицій науки господарського права змісту управління об'єктами державної власності постає питання щодо критеріїв виокремлення тих складових частин досліджуваної діяльності, які перебувають у площині господарсько-правового регулювання. Виходячи з того, що предметом такого регулювання є відносини, які

виникають за участю суб'єктів господарювання у процесі організації (керівництва) та здійснення господарської діяльності (що визнається як на рівні доктринальних джерел [16, с. 20-44; 17, с. 43-48; і ін.], так і на рівні ГК України), здається логічним і допустимим вважати такими критеріями: 1) суб'єктний склад відносин, які виникають під час здійснення певних видів діяльності, що охоплюються управлінням об'єктами державної власності (суб'єкти управління об'єктами державної власності та суб'єкти господарювання); 2) сфера існування цих відносин (організація та здійснення господарської діяльності).

Використання цих критеріїв у рамках аналізу змісту управління об'єктами державної власності дає підстави виокремити у цій діяльності такі складники господарсько-правового характеру: а) створення господарських організацій на базі об'єктів державної власності, участь в управлінні діяльністю таких організацій та їх припинення; б) надання об'єктів державної власності в оренду суб'єктам господарювання; в) забезпечення створення і використання об'єктів державної власності на засадах державно-приватного партнерства; г) приватизація об'єктів державної власності за участю суб'єктів господарювання; ґ) продаж окремих об'єктів державної власності суб'єктам господарювання іншими способами; д) забезпечення збереження об'єктів державної власності, які не увійшли до статутних капіталів і перебувають на балансі господарських товариств, створених у процесі приватизації та корпоратизації.

Здійснення управління об'єктами державної власності за вказаними напрямками має зовнішній прояв у різних правових і організаційних формах, в тому числі у прийнятті суб'єктами управління правових актів індивідуальної дії, що є підставами виникнення зобов'язань, які позначаються у науці господарського права та законодавстві як господарські зобов'язання – зобов'язання, що виникають між суб'єктами господарювання та іншим учасником (учасниками) відносин у сфері господарювання, в силу яких один суб'єкт (зобов'язана сторона) зобов'язаний вчинити певну дію господарського чи управлінсько-господарського характеру на користь іншого суб'єкта (виконати роботу, передати майно, сплатити гроші, надати інформацію тощо) або утриматися від певних дій, а інший суб'єкт (управнена сторона) має право вимагати від зобов'язаної сторони виконання її обов'язку (ч. 1 ст. 173 ГК України). Зокрема, прийняття уповноваженими суб'єктами управління об'єктами

державної власності наказів (розпоряджень) про надання державним підприємствам згоди на відчуження, списання або вчинення інших майнових операцій щодо закріплених за підприємствами об'єктів державної власності має наслідком виникнення зобов'язань, у рамках яких ці підприємства здійснюють відповідні майнові операції у встановленому законодавством порядку, звітуючи суб'єктам управління про виконані дії, а суб'єкти управління здійснюють контроль за дотриманням державними підприємствами такого порядку та цільовим використанням коштів, отриманих підприємствами у результаті вчинення окремих майнових операцій.

Однією з правових форм управління об'єктами державної власності є укладення господарських договорів, сторонами яких виступають суб'єкти управління об'єктами державної власності та суб'єкти господарювання державного і недержавного секторів економіки. Залежно від ролі, яку виконують такі договори у процесі управління об'єктами державної власності, їх можна умовно розподілити на основні та допоміжні.

До числа основних господарських договорів, що укладаються в ході управління об'єктами державної власності, належать договори, які виконують у цій діяльності самостійну роль, опосередковуючи зміну правового режиму об'єктів державної власності. Такими договорами на даний час є: договори оренди; договори концесії; договори про спільну діяльність; договори управління майном; договори зберігання; договори доручення на здійснення функцій з управління корпоративними правами держави; договори купівлі-продажу; засновницькі договори.

Допоміжними договорами, що укладаються в ході досліджуваної діяльності, можна вважати ті, які створюють передумови для укладення (виконання) основних договорів і безпосередньо не мають наслідком зміну правового режиму об'єктів державної власності. Зазначене стосується договорів на проведення оцінки об'єктів державної власності, договорів про розроблення документації із землеустрою у процесі приватизації об'єктів державної власності, договорів щодо проведення підготовки об'єктів до приватизації та їх продажу та ін.

Висновки

Проведене дослідження дає підстави для висновку, що юридична природа управління об'єктами державної власності є неоднорідною: зазначена діяльність має комплексний міжгалузевий характер і належить до предметів регулювання різних галузей права, в тому числі господарського.

Характерними рисами управління об'єктами державної власності, що вказують на часткову приналежність цієї діяльності до предмета господарсько-правового регулювання, є такі.

1. Суб'єкти управління об'єктами державної власності виступають носіями господарської компетенції – сукупності повноважень, що є засобом здійснення права державної власності, а також належних державі засновницьких і корпоративних прав і реалізуються у відносинах із суб'єктами господарювання.

2. Діяльна здатність суб'єктів управління об'єктами державної власності спрямована, зокрема: а) на об'єкти державної власності, що перебувають у сфері господарювання або за своїми властивостями можуть чи повинні залучатись до цієї сфери; б) на господарські організації державного сектору економіки, інші господарські організації з державною часткою у статутному капіталі, а також на суб'єктів господарювання, які вступають у відносини із суб'єктами управління об'єктами державної власності з приводу володіння і використання об'єктів державної власності на підставі договорів чи на інших правових підставах та з приводу придбання цих об'єктів у власність.

3. Зміст управління об'єктами державної власності включає такі складові, як: а) створення господарських організацій на базі об'єктів державної власності, участь в управлінні діяльністю таких організацій та їх припинення; б) надання об'єктів державної власності в оренду суб'єктам господарювання; в) забезпечення створення і використання об'єктів державної власності на засадах державно-приватного партнерства; г) приватизація об'єктів державної власності за участю суб'єктів господарювання; г) продаж окремих об'єктів державної власності суб'єктам господарювання іншими способами; д) забезпечення збереження об'єктів державної власності, які не увійшли до статутних капіталів і перебувають на балансі господарських товариств, створених у процесі приватизації та корпоратизації.

4. Здійснення управління об'єктами державної власності за вказаними напрямками має зовнішній прояв у різних правових і організаційних формах, в тому числі у прийнятті суб'єктами управління правових актів індивідуальної дії, що є підставами виникнення господарських зобов'язань, а також в укладенні щодо об'єктів державної власності господарських договорів.

Проведений аналіз не вичерпує всього комплексу питань, що стосуються з'ясування юридичної природи управління об'єктами

державної власності. Вищенаведені положення, які характеризують цю діяльність, можуть стати підґрунтям для подальшої наукової дискусії та опрацювання шляхів удосконалення господарсько-правового регулювання зазначеної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Венедиктов А. В. Государственная социалистическая собственность / отв. ред.: Райхер В.К. – М., Л.: Изд-во АН СССР, 1948. – 839 с.
2. Государственное управление социалистической общенародной собственностью (административно-правовой аспект проблемы) / [Козлов Ю. М., Побежимова Н. И., Резвых В. Д., Юсупов В. А.] ; под ред.: Козлова Ю. М. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1983. – 271 с.
3. Кравчук О. О. Адміністративно-правове регулювання управління державною власністю в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О. О. Кравчук ; Нац. техніч. ун-т України «Київський політехнічний інститут». – К., 2014. – 460 с.
4. Джарти В. В. Управління об'єктами державної власності в Україні: права природа та механізм реалізації : монографія / В. В. Джарти. – Харків: Диска плюс, 2014. – 270 с.
5. Цивільне право : підручник: у 2-х т. / [В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін.] ; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – Х.: Право, 2011. – Т. 1. – 656 с.
6. Грось Л. А. Проблемы правового регулирования управления публичной собственностью: Анализ правовых актов Российской Федерации и Хабаровского края / Л. А. Грось, В. Д. Ким // Юрист. – 2005. – № 11. – С. 10–20.
7. Лаптев В. В. Предмет и система хозяйственного права / В. В. Лаптев. – М.: Юридическая литература, 1969. – 175 с.
8. Мамутов В. К. Предприятие и вышестоящий хозяйственный орган / В. К. Мамутов. – М.: Юрид. лит., 1968. – 240 с.
9. Пронська Г. В. Вибране / Г. В. Пронська. – К.: Освіта України, 2013. – 696 с.
10. Вінник О. М. Господарське право : навчальний посібник / О. М. Вінник. – 2-ге вид., змін, та доп. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 766 с.
11. Про управління об'єктами державної власності : Закон України від 21 вересня 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 46. – Ст. 456. – (Із змінами).
12. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18–22. – Ст. 144. – (Із змінами).
13. Щербина В. С. Суб'єкти господарського права: монографія / В. С. Щербина. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 264 с.
14. Мамутов В. К. Компетенция государственных органов в решении хозяйственных вопросов промышленности / В. К. Мамутов. – М.: Юрид. лит., 1964. – 267 с.
15. Про передачу до сфери управління Держкомрезерву майна, що залишиться після ліквідації ВАТ «Укрпродконтракт» : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 червня 1999 р. № 586-р [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/586-99-%D1%80>.
16. Лаптев В. В. Предмет и система хозяйственного права / В. В. Лаптев. – М.: Юридическая литература, 1969. – 175 с.
17. Знаменский Г. Л. Хозяйственное законодательство Украины: формирование и перспективы развития / Г. Л. Знаменский. – К.: Наукова думка, 1996. – 56 с.

В статтє проаналізовані доктринальні позиції стосовно юридическої природи управління об'єктами державної власності. Виявлені і охарактеризовані особі чертї управління об'єктами державної власності, указувані на частичну належність цієї діяльності к предмету господарсько-правового регулювання.

Ключевые слова: управління об'єктами державної власності, господарське право, сфера господарювання, суб'єкти господарювання, господарські договори.

The article analyzes the doctrinal positions about the legal nature of state property management. Special features of state property management pointing on partial belonging of this activity to the subject of economic and legal regulation are detected and characterized.

Key words: state property management, economic law, field of activity, business entities, business contracts.

